

УДК 347.19+347.7

Корнута Андрій Романович

студент юридичного факультету

Львівського національного університету

ПРОЦЕДУРА SQUEEZE-OUT & SELL OUT В УКРАЇНІ SQUEEZE-OUT & SELL OUT IN UKRAINE

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу положень законодавства України щодо розуміння змісту процедури викупу мажоритарним акціонером акцій міноритарних акціонерів відповідно до механізму squeeze out та sell out, визначення ціни акцій, позитивних та негативних моментів та перших результатів впровадження процедури*

***Ключові слова:** викуп акцій; міноритарій; акціонерне товариство; акції.*

***Аннотация.** Статья посвящена анализу положений законодательства Украины относительно понимания содержания процедуры выкупа мажоритарным акционером акций міноритарных акционеров в соответствии с механизмом squeeze out и sell out, определение цены акций, положительных и отрицательных моментов и первых результатов внедрения процедуры.*

***Ключевые слова:** выкуп акций; міноритарий; акционерное общество; акции.*

***Summary.** The article is devoted to the analysis of the provisions of the legislation of Ukraine regarding the understanding of the content of the procedure of redemption by the majority shareholder of minority shareholder shares in accordance with the mechanism of squeeze out and sell out, determination of stock*

prices, positive and negative moments and the first results of the implementation of the procedure.

Key words: *redemption of shares; minority shareholder; joint-stock company; shares.*

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС, яка передбачає приведення чинного законодавства у відповідність із законодавством ЄС, зокрема містить і вимоги щодо імплементації Директиви №2004/25/ЄС про пропозиції поглинання.

Концепція squeeze-out та sell out, яка закладена в Директиві та вже давно функціонує в практиці ЄС, буде здійснюватися і в Україні. Відповідні положення передбачені в Законі України від 23 березня 2017 року № 1983-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» [1].

В Україні поширена практика, коли міноритарії володіють невеликою кількістю акцій та не беруть участь в діяльності товариства. Нововведення дають змогу зосередити контрольний пакет акцій у одних руках, убезпечити мажоритаріїв від можливих рейдерських захоплень та зменшити витрати на ведення комунікації із міноритаріями [4].

Механізм squeeze-out передбачає, що акціонер, якому належить 95% або більше акцій акціонерного товариства, може здійснити примусовий продаж акцій міноритарних акціонерів. Варто зазначити, що дане право можуть реалізувати і акціонери, які не володіють 95%, але діють спільно із іншими акціонерами, при умові, що сукупно вони матимуть 95% і більше простих акцій. Акціонери укладають договір та визначають акціонера, який буде здійснювати процедуру примусового продажу акцій міноритаріїв.

Як виглядає процедура squeeze-out?

Власник домінуючого пакету акцій направляє акціонерному товариству безвідкличну вимогу про придбання акцій у всіх міноритаріїв. Така безвідклична вимога публікується на сайті та направляється всім міноритаріям.

Мажоритарій відкриває рахунок-ескроу в банку (рахунок, який відкривається банком клієнту на договірній основі для зарахування на нього коштів і перерахування їх особі, якого клієнт вказав як бенефіціара, або повернення таких коштів клієнту при настанні визначених договором підстав) та перераховує на нього кошти, які будуть виплачені міноритарному акціонеру. Після проведення оплати, акціонерне товариство повідомляє депозитарія, який знімає всі обмеження на операції із купленими акціями та автоматично переказує на рахунок мажоритарія в цінних паперах. Як бачимо, не потрібно ніяких додаткових дій та укладення договорів купівлі-продаж.

Щодо формування ціни обов'язкового продажу акцій міноритаріїв, то Закон гарантує визначення ціни придбання акцій за найбільшою з таких:

- ринкова вартість, визначена суб'єктом оціночної діяльності, станом на день, що передує дню придбання акцій;
- найвища ціна, за якою особа опосередковано набула право власності на акції товариства шляхом придбання акцій іншої юридичної особи протягом 12 місяці;
- найвища ціна, за якою особа придбавала акції іншої юридичної особи, якій прямо або опосередковано належать акції цього товариства, протягом 12 місяців, що передують дню набуття такою особою контрольного пакета акцій товариства включно з днем набуття, за умови що вартість акцій товариства, які прямо або опосередковано належать такій юридичній особі, за даними її останньої річної фінансової звітності становить не менше 90 відсотків загальної вартості активів такої юридичної особи [2].

Варто зазначити, що дещо інша процедура передбачена в Прикінцевих та Перехідних положень для акціонерів які вже володіють домінуючим пакетом акцій товариства і хочуть реалізувати squeeze-out.

Зокрема, до 04.06.2019 року встановлений інший порядок формування ціни обов'язкового продажу акцій міноритаріїв. Вона визначається як:

- щодо акцій товариств, акції яких включено до біржового реєстру, - середній біржовий курс таких акцій на відповідній фондовій біржі, розрахований такою фондовою біржею за останні три місяці їх обігу, що передують дню отримання публічної безвідкличної вимоги;
- щодо акцій інших товариств - ринкова вартість акцій, визначена суб'єктом оціночної діяльності відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність станом на дату отримання публічної безвідкличної вимоги.

З врахування вищезазначеного порядку, фахівці радять акціонерним товариствам зі значною кількістю міноритаріїв чим найшвидше реалізувати процедуру squeeze-out., оскільки ціна продажу буде ринкова вартість акцій акціонерного товариства на дату отримання публічної безвідкличної вимоги.

Незважаючи на позитивні зміни в законодавстві щодо корпоративного управління, залишається значна кількість нерегульованих моментів. Наприклад, нерегульовано порядок підтвердження перерахування коштів мажоритарієм на рахунок-ескроу, також відкрите питання стосовно залишків коштів на ескроу-рахунках у тому випадку, якщо бенефіціарний власник такого рахунка не звернувся до банку.

До речі, член НКЦПФР Максим Лібанов поділився статистикою, станом на березень 2018 року в 45 акціонерних товариствах запущена процедура squeeze-out, в 10 - вже завершена, в судовому порядку оскаржується ціна по 3 акціонерних товариствах [3].

Процедура sell out протилежна механізму squeeze-out. Sell out дозволяє міноритарним акціонерам вимагати викупу своїх акції власникам

домінуючого пакету акцій. Даний механізм дозволить міноритаріям отримати ринкову вартість акцій, скасувати витрати, пов'язані з володінням акцій та відкриття рахунку в цінних паперах.

Підсумовуючи вищенаведене, впровадження права акціонерів (-а), які набули переважну кількість акцій, на придбання решти акцій (squeeze out), безумовно, є корисною ініціативою, що спрямована на вдосконалення корпоративного управління та попередження виникнення корпоративних конфліктів в АТ.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів [Електронний ресурс]: Закон України № 2259 // Офіц. сайт Верхов. Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54219
2. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : Закон України // Офіц. сайт Верхов. Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
3. Про порядок застосування окремих норм Закону України «Про акціонерні товариства» щодо порядку обрання членів наглядової ради акціонерного товариства шляхом кумулятивного голосування [Електронний ресурс] : Роз'яснення ДКЦПФР від 23.02.2010 №4. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KL100233.html
4. Хорт Ю. В. Статутний капітал акціонерного товариства: захист інтересів учасників акціонерних правовідносин: монографія / Ю. В. Хорт. – Х. : ФІНН, 2010. – 276 с.